

Handläggare
Anita Karlsson
010 – 352 08 16

Datum
Upprättad 2023-12-14
Reviderad 2024-03-25

Ärendebeteckning
2023-2412

1(16)

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Detaljplan för
Del av Kvarnholmen 2:26 och 2:11,
Tjärhovet, Kalmar hamn

Kalmar kommun

Planeringsenheten | Samhällsbyggnadskontoret
Adress Box 611, 391 26 Kalmar | Besök Storgatan 35 A
Tel 0480-45 00 00 vx | sam.byggnadskontoret@kalmar.se

Innehåll

Plandata Information om planen	3
Detaljplanens syfte	3
Nuvarande markanvändning	3
Planerad markanvändning	3
Överensstämmelse med översiktsplan	3
Upprättad.....	3
Samlad bedömning	3
Att studera vidare	4
Avgränsning (vid MKB).....	4
Checklista 1	5
Förordnanden, skydd och tillståndskrav.....	5
Checklista 2	6
Riksintressen	6
Nationella miljö kvalitetsmål	7
Naturvärden.....	8
Djur- och växtliv	9
Rekreation och rörligt friluftsliv	9
Kulturmiljö.....	10
Stads- och landskapsbild	10
Transporter och kommunikationer	11
Mark och vatten	11
Klimatförändringar	12
Hushållning och resurser.....	13
Hälsa och säkerhet.....	13

Information om planen

Detaljplanens syfte

Detaljplanen syftar till att utvidga hamnområdet i norra delen av Tjärhovet. Området planläggs för hamn och möjliggör för en ny kaj samt upplagsyta. Syftet är även att ändra användningsbestämmelse på Lotsgatan och Tjärhovsgatan på Tjärhovet, från lokalgata på allmän platsmark till trafik på kvartersmark. Detta i enlighet med befintlig användning då gatorna är avstängda för allmän trafik.

Nuvarande markanvändning

Den planerade hamnutfyllnaden är mestadels belägen i område planlagt som vattenområde, en mindre del är idag planlagt för hamntrafik och ytterligare en mindre del är utanför detaljplanelagt område. Gatorna som ska planläggas med användningsbestämmelse trafik på kvartersmark, är idag planlagda som lokalgata på allmän plats.

Planerad markanvändning

Vid norra Tjärhovet planeras en hamnyta anläggas på ca 20 000 m². Tjärhovet kommer förlängas mot nord-ost med ca 80 meter, bredden kommer efterfölja Tjärhovets bredd på ca 300 meter. En ny kaj planeras anläggas här, längs med ca 150 meter av ytans bredd. I övrigt ska en strandskoning uppföras längs med vattenbrynet. Kajen kommer användas till förtöjning av lastningsfartyg. Ytan ska i övrigt användas som upplagsyta för varor såsom timmer, sågade trävaror i virkespaket, skrot och sten.

Tjärhovsgatan kommer även fortsättningsvis användas för transporter, men i och med att gatan är avstängd för allmän trafik för att uppnå säkerhetskrav för hamn- och sjöfartsskydd, kommer gatans sträckning ifrån Tjärhovets grind att planläggas som kvartersmark med bestämmelse trafik. Likaså Lotsgatan i Tjärhovets norra ände kommer planläggas som trafik på kvartersmark.

Överensstämmelse med översiktsplan

Detaljplanen överensstämmer med översiktsplanen.

Upprättad

2023-12-14

Samlad bedömning

När en ny detaljplan tas fram eller en befintlig ändras gör kommunen en undersökning för att bedöma om planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Om de verksamheter och förändringar som planeras att ske bedöms medföra en betydande miljöpåverkan innebär det att planen ska miljöbedömas och konsekvenser beskrivas.

Planen antas medföra betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning enligt Miljöbalkens 6 kapitel behöver därför göras.

Bifogad checklista utgör bedömningsgrunder.

Att studera vidare

Under planarbetet ska påverkan på vattenmiljön, risker samt buller ifrån hamnverksamheten särskilt beaktas.

Avgränsning vid MKB

Miljökonsekvensbeskrivningen har, efter avgränsningssamråd med länsstyrelsen, avgränsats till följande aspekter:

- o Riksintressen
- o Strandskydd
- o Kulturmiljö och landskapsbild
- o Vattenmiljö
- o Hälsa och säkerhet

Motiveringen till avgränsningen till ovanstående punkter är att dessa miljöaspekter bedöms vara relevanta med hänsyn till platsens förutsättningar och den planerade exploateringen.

Utöver föreslagen avgränsning för miljöaspekter behandlar MKB:n också hur genomförandet av detaljplanen inverkar på relevanta miljökvalitetsmål och miljökvalitetsnormer.

Checklista 1

Bedömningsgrunder för miljöpåverkan som alltid ska antas vara betydande. Miljöbedömning och beskrivning ska därför göras enligt miljöbalken.

Påverkan	Nej	Ja	Kommentar
Förordnanden, skydd och tillståndskrav			
MILJÖFARLIG VERKSAMHET OCH HÄLSOSKYDD			
Medger planen/ändringen miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd enligt 9 kap MB. (Gäller även tillstånd att inrätta enskilda avlopp om det finns betydande risk för olägenhet för människors hälsa och för miljön.)		X	<p>Kalmar Hamn AB har i maj 2022 ansökt om vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken samt miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap miljöbalken gällande muddring, användande av muddermassor, tillstånd till utfyllnad och anläggande av kaj, hos mark- och miljödomstolen i Växjö.</p> <p>Länsstyrelsen i Kalmar län har 2021-10-04 beslutat att muddring samt den planerade utökningen av kaj inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Av länsstyrelsens beslut följer att en liten miljökonsekvensbeskrivning ska tas fram (en s.k specifik miljöbedömning för verksamheten), vilken har bifogats Kalmar hamns tillståndsansökan.</p>
MKB FÖR VERKSAMHETER OCH ÅTGÄRDER			
Omfattar planen/ändringen verksamheter eller åtgärder som nämns i 3 § eller bilaga 3 Fo (1998:905) om MKB.		X	Byggande av hamn enligt bilaga 3.
VATTENVERKSAMHET			
Medger planen/ändringen verksamheter eller åtgärder som kräver tillstånd för vattenverksamhet eller markavvattning enligt 11 kap miljöbalken?		X	<p>Vattenverksamhet på grund av uppförande av anläggning i ett vattenområde och fyllning och pålning i ett vattenområde enligt Miljöbalken kap 11 3 § punkt 1 och 2.</p> <p>Kalmar Hamn AB har i maj 2022 ansökt om vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken samt miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap miljöbalken gällande muddring, användande av muddermassor, tillstånd till utfyllnad och anläggande av kaj, hos mark- och miljödomstolen i Växjö.</p> <p>Länsstyrelsen i Kalmar län har 2021-10-04 beslutat att muddring samt den planerade utökningen av kaj inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Av länsstyrelsens beslut följer att en liten miljökonsekvensbeskrivning ska tas fram (en s.k specifik miljöbedömning för verksamheten), vilken har bifogats Kalmar hamns tillståndsansökan.</p>

Påverkan	Nej	Ja	Kommentar
SKYDD AV OMRÅDEN			
Medger planen/ändringen verksamheter eller åtgärder som kräver tillstånd eller dispens enligt 7 kap 28 a (Natura 2000) i miljöbalken?	X		
MILJÖKVALITETSNORMER			
Riskerar planen/ändringen att bidra till att en miljökvalitetsnorm; Utomhusluft (2010:477), Vatten (2001:554, 2004:660, 2010:1341), Omgivningsbuller (2004:675) överskrids i eller utanför planområdet?	X		Utomhusluften i Kalmar är av god kvalitet och denna detaljplan riskerar ej att överskrida gränsvärdena i förordning 2010:477. Förordning 2001:554 är ej tillämpbar då vattenområdet ej är fiske- eller musselvatten. Detaljplanen bedöms ej påverka klassificeringen av vattenförekomsten "N v s Kalmarsunds kustvatten" (förordning 2004:660 och 2010:1341). Förordning 2004:675 är ej tillämpbar då den gäller kommuner med mer än 100 000 invånare, större vägar (mer än tre miljoner fordon per år) samt större järnvägar (mer än 30 000 tåg per år).

Om tillstånd behövs för någon verksamhet eller förändring inom planområdet så ska den myndighet som ansvarar för tillståndsgivandet kontaktas. Kan inte de tillstånd som de verksamheter och förändringar som planen föreslås ges så kan inte dessa genomföras även om planen blir antagen och vunnit laga kraft.

Kommunen har möjlighet att motivera avsteg från bedömningsgrunderna (för miljöpåverkan som alltid ska antas vara betydande) enligt de kriterier som finns i MKB-förordningens bilagor två och fyra.

Checklista 2

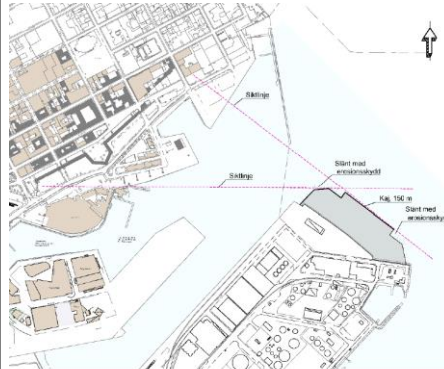
Bedömningsgrunder för att avgöra möjlig miljöpåverkan samt om påverkan kan antas vara betydande (BM).

Påverkan	Nej	Ja	BM	Kommentar
Riksintressen				
Påverkar planen riksintresse för:				
Natura 2000	X			
kulturmiljövård	X			
naturvård	X			
friluftsliv	X			

Påverkan	Nej	Ja	BM	Kommentar
jord- och skogsbruk	X			
flyg		X		Berörs av riksintresse för flyghinder, influensområde för Kalmar Öland airport. Det föreslås inte någon byggrätt inom planområdet så planförslaget påverkar inte hinderfriheten.
järnväg	X			
väg		X		Vägen från E22 till Tjärhovet via Södra vägen, Järnvägsgatan och Tjärhovsgatan är riksintresse för kommunikation. Riksintresset för vägen bedöms inte påverkas negativt av planförslaget eftersom syftet med riksintresset är att säkra transporter till hamnen. Planförslaget bedöms stärka behovet av att vägen till Tjärhovet är ett utpekad riksintresse.
hamn och sjöfart		X		Ingår i riksintresse hamn och är placerat intill riksintresse för sjöfart (farleden). Hamnen och farleden bedöms påverkas positivt av planförslaget.
yrkesfiske	X			
energianläggning (vindkraft)	X			
Försvarsmakten	X			
stora mark- och vattenområden som är obetydligt påverkade	X			
särskilda bestämmelser för fritidsbebyggelse enligt MB 4 kap. 4§	X			
Nationella miljö kvalitetsmål				
Påverkar planen mål för:				
begränsad klimatpåverkan	X			Att transportera gods i fullastade lastfartyg är mer energieffektivt än genom lasbil.
frisk luft	X			
bara naturlig försurning	X			

Påverkan	Nej	Ja	BM	Kommentar
giftfri miljö	X			Det finns en risk att föroreningar sprids vid utfyllnad inom planområdet men frågan om skyddsåtgärder och krav på innehåll i de massor som används kommer att hanteras i den miljöprovning som görs så att tillstånd kan ges för vattenverksamhet. Verksamheten för hamnen bedrivs i enlighet med tillstånd från länsstyrelsen 2009-05-28 (551-1747-05). I tillståndet finns vissa krav specificerade i syfte att förhindra utsläpp av kemiska produkter och farligt avfall.
skyddande ozonskikt	X			
säker strålmiljö	X			
ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag	X			Mer hårdgjorda ytor och mer dagvatten som kan förorenas är negativt för miljö kvalitetsmålet. Om rening av dagvattnet görs minimeras påverkan på vattenförekomsten.
grundvatten av god kvalitet	X			
myllrande våtmarker	X			
levande skogar	X			
ett rikt odlingslandskap	X			
god bebyggd miljö	X			Planförslaget är både positiva och negativa för miljö kvalitetsmålet. Det är positivt är att hamnen får nya ytor medan det är negativt att detta kan innebära ökade bullerstörningar och risker. Det är negativt att ytterligare mark och infrastruktur riskerar att översvämmas i framtiden med kostnader för klimatanpassning som skjuts på framtiden.
ett rikt växt- och djurliv	X			Växt- och djurlivet i utfyllnadsområdet är sedan länge påverkat av den fartygstrafik som sker i hamnen samt de underhållsmuddringar som utförs vid behov. Inga värden bedöms finnas som kan påverkas negativt.
Naturvärden				
Påverkar planen:				
naturreservat	X			

Påverkan	Nej	Ja	BM	Kommentar
strandskydd		X		<p>Strandskyddet återinträder vid ny planläggning. Kommunen upphäver strandskyddet i samband med antagande av denna detaljplan. Som särskilda skäl anges i enlighet med Miljöbalken 7 kap 18 c § punkter 1,3, 4 och 5:</p> <p>1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,</p> <p>3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,</p> <p>4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,</p> <p>5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området,</p>
länsstyrelsens (Natur i östra Småland) eller kommunens naturvårdsprogram	X			
nyckelbiotop- eller sumpskogsinventering	X			
kommunens grönstrukturplan	X			
ängs- och betesmarksinventering	X			
värdefulla naturområden	X			
Djur- och växtliv				
Påverkar planen:				
djur- och växtskyddsområden	X			
rödlistade, fridlysta eller sällsynta arter	X			Angränsande till planområdet, vid Lotsstationen, har bland annat ejder och tornseglare synt till enligt artportalen.
skyddsvärda träd	X			
möjlighet för rörelse mellan områden av flora och fauna samt flyttfågelsträck	X			
Rekreation och rörligt friluftsliv				
Påverkar planen:				
det rörliga friluftslivet	X			

Påverkan	Nej	Ja	BM	Kommentar
motionsspår/promenadstråk	X			
lekmöjligheter	X			
park eller annan rekreativ-anläggning	X			
Kulturmiljö				
Påverkar planen:				
kulturresevat	X			
forminne	X			
industriarv	X			Intill Tjärhovsgatan, vid Tjärhovsplan 12 samt Tjärhovsplan 22, finns industriarv i form av Kalmar lådfabrik respektive Lantmännens foderfabrik.
skyddsvärt kulturlandskap/plats	X			
äldre vägar	X			
byggnadsminne	X			
värdefulla byggnadsmiljöer	X			
Stads- och landskapsbild				
Påverkar planen:				
betydelsefulla utsikter eller siktlinjer		X		<p>Inga nya byggnader är planerade att anläggas vid den hamnytan. Det är främst upplagen vid den nya hamnytan samt lastfartyg vid den nya kajen som kommer påverka. Hur stor påverkan blir kommer därmed variera.</p> <p>Totalt sett bedöms påverkan på landskapsbilden att vara måttlig. Det kommer fortsatt finnas en stor öppen vy ut mot Kalmarsund från Kvarnholmen.</p> <p>Figur 16. Siktlinjer från Kvarnholmen vid utbyggd yta.</p>

Påverkan	Nej	Ja	BM	Kommentar
områdets skala och struktur	X			Landskapsbilden i hamnen domine- ras i stor utsträckning av högre byggnader, framförallt Lantmän- nens foderfabrik. Även cisternerna i oljehamnen är ett tydligt inslag i landskapsbilden. Den verksamhet som bedrivs av Kalmar Hamn AB påverkar land- skapsbilden främst genom de upp- lag som periodvis finns, såsom tim- mer och sågade trävaror i virkespa- ket. Upplagsytorna finns redan i nulä- get på Tjärhovets norra del. Nu kommer den ytan att utökas och det kommer också att bli möjligt för far- tyg att lägga till.
Transporter och kommunikationer				
Påverkar planen:				
motorburen trafik		X		Uppskattad ny trafikallstring är på ca 4000 lastbilar per år. Detta kommer innebära en 1,4% ökning av total tra- fik på Tjärhovsgatan. Detta innebär en mindre trafikökning.
kollektivtrafik	X			
gång- och cykeltrafikanter	X			
barriäreffekt	X			Medför ökad lastbilstrafik längs Tjärhovsgatan, Järnvägsgatan och Södra vägen. Uppskattad ny trafik- alstring innebär dock en minimal påverkan.
parkeringsmöjligheter	X			
transportsystem		X		Större lastfartyg kan anlägga vid en kaj med ett större djup, vilket kan innebära färre fartygstransporter. Utökad hamnyta kan innebära fler lastbilstransporter på Tjärhovsgatan, Järnvägsgatan och Södra vägen.
Mark och vatten				
Påverkar planen:				
andelen hårdgjord markyta		X		Andelen hårdgjord yta kommer öka.

Påverkan	Nej	Ja	BM	Kommentar
massbalans	X			Det finns potential att fylla ut hela den planerade upplagsytan med muddermassor. I ett första skede lär muddringen i området ske på ett sådant sätt att massbalans uppnås och inga stora mängder överskottsmassor som måste hanteras vid annan plats uppstår. Beroende på tidplaner och ekonomi kan det också bli aktuellt att använda andra lämpliga externa massor för att anlägga utfyllnaden.
dricksvattentäkt	X			
grundvatten	X			
dagvatten		X		<p>Planområdet förväntas utgöras utslutande av hårdgjorda ytor varvid uppkomna dagvattenflöden till följd av tilltänkt exploatering kommer att bli påtagligt större. Likväl kommer föroreningsbelastningen från planområdet till recipient ofrånkomligen att öka.</p> <p>Enligt dagvattenutredningen framtagen till denna detaljplan föreslås dagvattenmagasin med filter för att rena dagvattnet.</p> <p>Verksamheten för hamnen bedrivs i enlighet med tillstånd från länsstyrelsen 2009-05-28 (551-1747-05). I tillståndet finns vissa krav specificerade i syfta att rena dagvatten.</p>
Klimatförändringar				
Medför planen:				
högre klimatrelaterad risk		X		Hamnen ligger inom ett område som riskerar att översvämmas i framtiden på grund av havsnivåhöjning som orsakas av klimatförändringar.
försämrad möjlighet att hantera höga skyfall	X			Planområdet utgörs av tillskapade ytor med goda förutsättningar att säkerställa att ytligt avrinnande vatten avleds mot angränsande vattenområden utan risk för skador på byggnader eller problem avseende framkomlighet. Inom planområdet föreligger således ingen risk för översvämning till följd av skyfall.

Påverkan	Nej	Ja	BM	Kommentar
försämrad möjlighet att hantera höjd havsnivå		X		Rådande säkerhetsnivå vid havsnära fysisk planering inom Kalmar kommun är + 2,80 m. Hamnområdet är låglänt och marken inom planområdena ligger på en höjd av ca + 2,0 meter vilket innebär att området riskerar att översvämmas i framtiden. Området utgörs av ny kaj varvid höjdsättningen måste anpassas efter dagens vattenstånd för att kunna tillskapa fungerande verksamhetsytor. Verksamhetsytorna kommer således initialt inte att vara anpassade för ett framtida klimat i bemärkelsen framtida högvattenstånd inom kalmarsund. Succesiva anpassningar av verksamhetsytorna kommer dock att krävas, anpassade efter rådande vattenstånd.
risk för ras, skred eller erosion	X			
ökning av växthusgaser	X			
negativ påverkan på biologisk mångfald	X			
försämrad livsmedelsproduktion	X			
Hushållning och resurser				
Medför planen:				
att brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk (MB 3:4)	X			
att brukningsvärd skogsmark tas i anspråk	X			
behov av ny samhällsservice (till exempel skola)	X			
behov av ineffektiva transporter	X			Större fartyg kan anlägga vid en kaj med större djup, vilket kan innebära färre fartygstransporter.
Hälsa och säkerhet				
Medför planen risker för:				

Påverkan	Nej	Ja	BM	Kommentar
förorening i mark	X			Muddermassor med halter under gränsen för MKM (mindre känslig markanvändning) är tänkta att användas till utfyllnaden. Det kan även bli aktuellt att tillföra andra typer av massor och även dessa massor ska klara värdena för MKM. När ytorna väl tagits i anspråk kommer massorna att ligga inom en invallning och vara asfalterade på ovanytan. Utlakningen ur sedimenten/massorna i denna fas bedöms bli mycket låg.
explosion	X			Den nya planerade hamnytan kommer användas som upplagsyta för varor såsom timmer, sågade trävaror i virkespaket, skrot och sten. Riskerna för brand och explosion bedöms bli acceptabla under förutsättning att de nya hamnytorna inte används för lagring av material som innebär brandrisker eller kan självantända (t ex flis, bark, sågspån). Framtagen riskbedömning har även tittat på hur en explosion i gödsellager i närliggande Sevesoverksamhet skulle kunna påverka detaljplanen. Riskbedömningen kommer fram till att sannolikheten för detta är mycket låg då det finns regler i svensk lagstiftning som gör att en explosion i konstgödsel inte kan uppstå.
transport av farligt gods	X			Tjärhovsgatan utgör primär transportled för farligt gods-transporter och planområdet är beläget inom 150 meter från densamma. Enligt framtagen riskbedömning bedöms såväl sannolikhet som konsekvens inom det nya planområdet vara låg med hänsyn till olyckor med farligt gods på Tjärhovsgatan.

Påverkan	Nej	Ja	BM	Kommentar
utsläpp av hälso-/miljöfarliga ämnen	X			Det finns en risk att föroreningar sprids vid utfyllnad inom planområdet men frågan om skyddsåtgärder och krav på innehåll i de massor som används kommer att hanteras i den miljöprovning som görs så att tillstånd kan ges för vatten-verksamhet. Verksamheten för hamnen bedrivs i enlighet med tillstånd från länsstyrelsen 2009-05-28 (551-1747-05). I tillståndet finns vissa krav specificerade i syfte att förhindra utsläpp av föroreningar.
elektromagnetiska fält	X			
radon	X			Befintlig kaj längst i norr ligger inom normalriskområde, Tjärhovsgatan är ej bedömd.
att sårbara system eller ett strategiskt mål för terrorangrepp skapas	X			Inte mer än idag.
nya ljussken som kan vara bländande	X			Planförslaget innebär att hamnverksamheten kommer närmare bostäder på Kvarnholmen och Varvsholmen men avståndet till bostäder är fortfarande tillräckligt lång för att olägenheterna inte ska bli betydande. Verksamheten för hamnen bedrivs i enlighet med tillstånd från länsstyrelsen 2009-05-28 (551-1747-05). Här står att: Utomhusbelysning (arbetsbelysning) inom verksamheten ska arrangeras så att störningar av ljus ej sker i omgivningen. Utformning och placering av belysning ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.
strålning	X			
störande vibrationer	X			Det är inte känt att det skulle finnas något problem med vibrationer p.g.a. den befintliga verksamheten i hamnen som redan i nuläget i viss utsträckning bedrivs vid ytor vid norra Tjärhovet. Den ökande trafiken inom området till följd av utökad verksamhet bedöms inte innebära någon ökad störning vad gäller vibrationer.
obehaglig lukt	X			

Påverkan	Nej	Ja	BM	Kommentar
allergener (ex djurhållning)	X			
trafiksäkerhet	X			
buller		X		<p>Verksamheten för hamnen bedrivs i enlighet med tillstånd från länsstyrelsen 2009-05-28 (551-1747-05). Här regleras max bullernivåer ifrån hamnverksamheten till omkringliggande bostäder, utbildningslokaler, vårdbyggnader samt arbetslokaler.</p> <p>En bullerutredning har tagits fram till detaljplanens granskningskede. Rapport 10362595.01 Industribullerutredning, 2023-12-13, WSP Akustik. Syftet med utredningen är att se verksamhetens lämplighet om detaljplanen antas. Beräknade resultat har jämförts med hamnens nu gällande tillstånd för buller.</p> <p>Bullerkällor har beräknats för tre representativa driftsfall; lastning av svarvspån, lastning av virke och massaved samt lastning av timmer. Med angivna förutsättningar kommer hamnen att innehålla ljudkraven dag och kvällstid och åtgärder eller styrning av arbetsmomenten behövs nattetid för att ljudkraven ska innehållas.</p> <p>Styrning av arbetet innebär bland annat att truckar och hamnkranar körs vid ett lägre varvtal samt att exempelvis enbart en lastkran används för att ljudkraven nattetid ska innehållas. För den planerade detaljplaneändringen finns det därmed möjlighet att innehålla gällande krav avseende buller, men då med anpassning av verksamheten nattetid.</p>